

Kon. Schutterij „St. Sebastiaan” Heerlerheide

Opgericht 1849

De oprichting

De schutterij van Heerlerheide moet zijn opgericht in 1849. Documenten en papieren over deze oprichting ontbreken echter. Toch kan het oprichtingsjaar als bewezen gelden, daar de eerste koningsplaat uit 1850 stamt. De letterlijke tekst op dit zilveren schild is: “H. KUIPERS 1. KONING HEERLERHEIDE 1850”. Het is dus zeer aannemelijk dat deze vereniging minimaal een half jaar voordien, dus in 1849 gestart is. Op de koningsplaat van 1899 staat vermeld: “Hendrik Heuts Koning te Heerlerheide en het Jubeljaar 50 jaar bestaan 1899”. De eerste papieren documentatie van de schutterij zelf is een kasboek annex notulenboek uit 1882, ook hierin wordt steeds van het jaar 1849 uitgegaan. In 1882 waren nog meerdere medeoprichters in leven en ook nog steeds lid van de schutterij, zodat het oprichtingsjaar als vaststaand feit mag gelden.

H. Cornelius

De naam van de schutterij was in de beginjaren echter nog niet St. Sebastiaan want in de eerste jaren werd de naam ‘bruderschaft H. Cornelius’ of ‘Schütsengesellschaft des H. Cornelius’ gehanteerd. Zowel op de eerste koningsschilden als in diverse feestaankondigingen in de ‘Limburger Courier’ werd deze naam tot 1868 gehandhaafd. Uit een artikel in de Limburger Courier van 7 juni 1862 blijkt duidelijk dat de ‘Schütsengesellschaft des H. Cornelius’ een nieuw drapeau ontvangen heeft van de graaf d’Ansembourg. In de ‘Limburger Courier’ van 8 juni 1868 vinden wij een aankondiging voor een schuttersfeest en vogelschieten op Heerlerheide, waarbij voor het eerst de naam St. Sebastiaan opduikt. In alle papieren nadien blijft deze naam voor de Heerlerheidse schutterij gehandhaafd.

De reden waarom men omstreeks 1865 de schutspatroon gewijzigd heeft is helaas niet te achterhalen. Hiervoor toch een verklaring geven zou ontaarden in onverantwoord giswerk. Het feit op zich is echter zonder meer verwonderlijk, daar de naam en schutspatroon H. Cornelius eigenlijk in Heerlerheide, gezien de parochienaam, meer voor de had liggend was en is dan die van St. Sebastiaan.

Uiterlijk vertoon

Vroeger was de schutterij een schiet- en gezelligheids-vereniging, waarbij uiterlijk vertoon geen grote rol speelde. Zo bestond uniformering, indien al aanwezig, vaak uitsluitend uit eenzelfde pet of sjerp. Ook werd de schutterij als ze op straat verscheen niet begeleid door een drumband, maar hoogstens door één tamboer, die dan ook nog vaak op leenbasis of tegen betaling meeging.

De schutterij bestond dus uit een koning, vaandrig, officieren en gewone schutters. Dit valt goed af te leiden uit vele oude foto’s. Pas na de oorlog werd de tamboer vervangen door een heuse drumband, bielemannen werden toegevoegd en ook de uniformering werd steeds professioneler. Vanaf midden van de 20^e eeuw kon men de schutterij dan ook bewonderen zoals deze er nu nog steeds uitziet.

De vaandels

In de loop van 155 jaar heeft de schutterij een 7-tal vaandels c.q. drapeau’s gekend. Deze zijn allen nog bewaard gebleven, waarbij de oudste exemplaren wel duidelijk tekenen des tijds vertonen. Het eerste drapeau is het reeds gememoreerde exemplaar uit 1862, destijds geschonken door de graaf d’Ansembourg uit Amstenrade.

Het tweede exemplaar is een zijden vaandel uit 1900, besteld door de schutterij zelf bij de fa. Horen en Zoon te Roermond. Dit vaandel, waarop de toen jongen koningin Wilhelmina afgebeeld was, werd op zondagmiddag, 22 april 1900, door de schutterij afgehaald op het station van Heerlen. In optocht, met begeleiding van de harmonieën Concordia en Eendracht en tevens de ‘turnvereniging Kracht en Vlugheid’ werd het nieuwe vaandel naar Heerlerheide gebracht.

In 1905 werd een nieuw drapeau geschonken door notaris Beckers uit Hoensbroek.

In 1932 schafte de schutterij zelf een nieuw zijden vaandel aan, waarop wederom koningin Wilhelmina afgebeeld was, de prijs voor dit prachtige dundoek was destijds fl. 250,-

Het vijfde vaandel werd in 1962 geschonken door het Erebestuur. Op dit zijden vaandel is voor de tweede maal, na 1905, de schutspatroon St. Sebastiaan afgebeeld en daarnaast zijn op de hoeken nog afbeeldingen van de kerk van Heerlerheide en van de ON III aangebracht.

Bij gelegenheid van de viering van het 125-jarig bestaansfeest in 1974 boden enkele schutters, tw. A. v.

Maasdijk, H. Schifflers en F. Werst een nieuwe vlag aan ter vervanging van het danig versleten exemplaar uit 1962.

In 1984 was ook bovenstaand exemplaar weer een vervanging toe en werd een nieuwe vlag, wederom geschonken door het Erebestuur, besteld in een atelier in Antwerpen.

Koningen en Keizers

De schutterij van Heerlerheide heeft in de afgelopen 155 jaar 144 koningen en 5 keizers gekend. Volgend jaar, 2006, mag echter de zesde keizer bij dit rijtje worden opgeteld. Dan heeft de schutterij weer een keizer in haar midden. L. Kleijnen heeft namelijk dit jaar 2005 de vogel voor de derde keer achtereenvolgens afgeschoten en wordt automatisch in 2006 tot keizer gekroond.

Recordkoning was dhr. M. Thewissen met 7 koningschappen, waarvan de 1^e titel in 1854 behaald werd en de laatste in 1875. Opmerkelijk is dat de nog 6 nazaten van deze Mathias Thewissen lid zijn van de St. Sebastiaan. Hij is de betovergrootvader van H. Huyts, H. Degens, J. Degens en P. Hazen. Tevens zijn ook de 2 kinderen van P. Hazen: Martine Hazen en Stef Hazen reeds lid van de schutterij.

De 5 keizers waren achtereenvolgens: H. Bemelmans, veearts te Heerlerheide in 1880, F. Hermans in 1890 (op het bijbehorende zilveren schild stond "Gott Erhalt den Frans der Keyzer der Koninklyke Schüttery Heerlerheide in 1890), Th. Diederer in 1897, P. J. Beaujean in 1924 en W. th. Jansen, keizer van 1935 tot zijn overlijden in 1987.

De feesten

In de beginjaren vonden overal vele schuttersfeesten plaats, hoewel nog niet in georganiseerd verband werden. Blijkens aankondigingen in de dagbladen vaak schuttersfeesten georganiseerd. Vogelschieten was in die tijd een veel en graag beoefende hobby, waarbij het niet altijd ging om een nieuwe koning te bepalen, maar iedereen kon deelnemen waarbij dan medailles te verdienen waren op kop, vleugels en natuurlijk de gehele romp.

Het eerste schuttersfeest, welke wij terug konden vinden, waarbij de formule enigszins vergelijkbaar is met de heden ten dage gebruikelijke, vond plaats op 16 juni 1879 in Amstenrade t.g.v. het 300-jarige bestaan van de plaatselijke schutterij St. Gertrudis. Daar waren niet alleen prijzen te verdienen met schieten, maar ook voor de grootste, verst komende (dit moet overigens gewonnen zijn door Gulpen) en best georganiseerde schutterij. Op dit schuttersfeest wist Heerlerheide beslag te leggen op de 2de prijs bij de schietwedstrijden, de aan deze prijs verbonden medaille is tevens de oudste welke momenteel bij de bezittingen van de Heerlerheidse schutterij terug te vinden is.

Na deze datum zijn veel soortgelijke activiteiten terug te vinden in oude krantenpublicaties, een van deze moet echter ongetwijfeld een hoogtepunt in de geschiedenis van de Heerlerheidse schutterij geweest zijn.

Op kermis maandag 29 mei 1899 vierde St. Sebastiaan zijn 50-jarig bestaansfeest, waaraan 15 schutterijen uit de omgeving deelnamen. Hierbij was het prijzenpakket weer behoorlijk uitgebreid. Naast het schieten (gewonnen door de schutterij van Heerlen) werden er wedstrijden gehouden in het "exerceeren" (winnaar Thul), ere-kruis voor de beste schutter, meest gewapende leden, verst komende (Born), beste houding optocht, beste commandant, beste tambour-majoor van de begeleidende muziekgezelschappen en tevens een herinningsmedaille voor deze muziekgezelschappen. De schutterij uit Merkelbeek was de grootste winnaar op dit feest met 5 medailles.

De formule van de schuttersfeesten en ook van de schutterijen zelf bleef, blijkens de vele krantenpublicaties hetzelfde tot na 1945. Hierna werd het wedstrijd-schema en bijbehorende prijzenpakket danig uitgebreid, m.n. door de toevoeging van de drumbands en door de steeds mooiere uniformering.

In de loop van de jaren hebben op Heerleheide veel bondsfeesten plaatsgevonden, met het hoogtepunt in 1997 toen het Zuid Limburgs Federatiefeest met 65 deelnemende verenigingen in Heerlerheide gehouden werd. Echter het grootste schuttersfeest, het OLS, is nog nooit in Heerlerheide te bewonderen geweest.

Koninklijk

Reeds op 23 januari 1884 werden de statuten koninklijk goedgekeurd door de toenmalige koning Willem III, waarna reeds vaak (ten onrechte) de naam Koninklijke Schutterij gevoerd werd. Het predikaat koninklijk werd verkregen in 1959 en verleend door de toenmalige koningin H.M. Juliana. Sindsdien mag de schutterij de oranje wimpel aan het vaandel dragen en ook met recht naar de naamtoevoeging Koninklijk voeren.

Heerlerheide is hiermede een van de weinige schutterijen in Limburg (4 in totaal) welke het predikaat Koninklijk mogen voeren.

De bond(en)

Hoewel gesteld wordt dat de eerste schuttersbond in deze streek eerst in 1929 opgericht werd, veronderstellen wij dat de verenigingen uit onze omgeving wel degelijk een soort verbond kenden. Er vonden namelijk regelmatig geschetste schuttersfeesten plaats en op de medaille voor de beste commandant op het schuttersfeest te Heerlerheide in 1905 staat gegraveerd: "1. Schuttersbond Beste Commandant 1905 Heerlerheide".

Documenten zijn echter tot op heden enkel te vinden over de oprichting van de bond St. Gertrudis Amstenrade in 1929, waarvan Heerlerheide een van medeoprichters was.

Kon. Schutterij „St. Sebastiaan” Heerlerheide

Opgericht 1849

Het erebestuur

In 1953 werd besloten een aantal oud-schutters, welke niet meer actief, in uniform, uittraden en een aantal schuttersvrienden een erebestuur op te richten. Deze, weliswaar separate, vereniging is zeer nauw verbonden aan de schutterij. De uiteindelijke oprichtingsvergadering vond plaats op 20 januari 1954. De vereniging is conform reglement verplicht om financiële en morele steun te verlenen aan de schutterij. In den beginnen was de financiële steun van primair belang, de laatste jaren is echter de morele steun steeds belangrijker geworden en mede hierdoor is de samenwerking met de schutterij momenteel dan ook optimaal.

De prestaties

Hoogtepunten heeft de schutterij vele gekend, de diverse jubilea, de uitreiking van het predikaat Koninklijk en zeker de 1ste prijs op het WMC in 1958 tijdens de marswedstrijden. Veel prijzen werden behaald op de bondsschuttersfeesten en ook bij de Federatie Feesten en ‘Oude Limburgers’ werd menige 1ste prijs in de wacht gesleept voor houding optocht, defilé en vooral bij de Oude Exerctie. In deze discipline is Heerlerheide al vele decennia een geduchte concurrent voor de andere toppers op dit onderdeel. Vooral op het OLS zijn vele prijzen op dit onderdeel in de wacht gesleept. Helaas is er bij de belangrijkste wedstrijd op dit schuttersfeest, het schieten, nog nooit een hoofdrol weggelegd voor Heerlerheide.

150 jarig bestaan

In het weekend van 9 en 10 oktober 1999 werd het 150 jarig bestaansfeest gevierd. Op zondagmorgen trad de gehele vereniging aan met nieuwe uniformen. Om 11.00 vond er een stijlvolle eucharistieviering plaats. Hierna werd afgemarcheerd naar het parkje voor de Corneliuskerk. Aldaar had zich een grote menigte verzameld. Wethouder Thei Vrolings, pastoor Vincent Mc. Mahon en dhr. Hein Wanders stonden gereed om het gedenkbeeld te onthullen. Na een hartelijk welkom aan alle aanwezigen en een toespraak, waarin de geschiedenis van de Heerlerheidse schutterij gememoreerd werd, gaf voorzitter Paul Hazen het woord aan de wethouder. Deze verwijderde vervolgens onder groot applaus, samen met Hein Wanders, het doek waaronder het prachtige beeldhouwwerk schuil ging. Daarna zegende de pastoor het nieuwe kunstwerk van de schutterij en van Heerlerheide.

Beeld

De twee geweerdragende schutters waken sinds 10 oktober 1999 permanent over Heerlerheide. Ter gelegenheid van het 150 jarig bestaansfeest van de schutterij ontwierp en vervaardigde de heer Hein Wanders het hardstenen beeld. Dit beeld werd vlak bij de Corneliuskerk geplaatst. De schutterij kreeg bij die gelegenheid ook nieuwe uniformen. De schutters van het beeld dragen dezelfde uniformen als de schutterij zelf.